

Raccord. Rodolf Sirera

Pere Riera

En una breu nota a manera de pòrtic de la seva darrera obra,² Rodolf Sirera exposa —amb la clara intenció que serveixi com a pauta de lectura— els tres sentits/significats que ell mateix atorga al terme *raccord*, títol de la peça, en funció del context en què s'inscriu el mot i l'origen idiomàtic de qui el pronuncii. Així, tenim l'accepció literal (pròpia del llenguatge cinematogràfic, en clara al·lusió a la pretensió formal de l'autor) del mot anglosaxó, «que designa la necessària adequació entre tots els elements —actors, vestuari, decorats, etc.— que intervenen en una seqüència i que s'han de repetir en la següent, perquè hi hagi coherència entre totes dues»; d'altra banda, i també en anglès, podem convertir la lletra *a* en una *e*, i obtindrem el verb *to record*, que vol dir «gravar» o «enregistrar»; i finalment, desplaçant la tònica a final de mot, ens trobem amb el nostre «record». Tres instàncies, tres sentits, amb què Sirera jugarà a l'hora de dissenyar una peça plena de desdoblaments i jocs de miralls, amb una definició escènica determinada per l'omnipresent baix continu que marca, en boca dels personatges, la recuperació i l'evocació d'episodis passats; una partitura, doncs, complexa i de lectura imprecisa, que obliga el lector a restituir a cada pas la *història* de les tres històries orquestrades en aparent garbuix, per bé que farcides d'elements comuns i d'espais coincidents.

En efecte, ens trobem davant d'un joc de bocins: restes que, com a pedaços d'un únic mosaic de tres colors, ens són subministrades en deliberat desordre. Tres històries d'amors esqueixats, protagonitzades per parelles que comparteixen relacions convulses, molt sovint a causa de les circumstàncies polítiques i socials que els toca viure; un marc d'espais i temps que Sirera dibuixa, tot recorrent diferents moments crucials de

² Barcelona, TNC/Proa, 2005.

la història del nostre país al llarg del segle passat. Un total de nou personatges, repartits en l'arc de temps que va de 1929 a 2003, i que comparteixen —o hereten— les petges d'adulteris, desenamoraments, traïcions i derrotes de generació en generació; éssers que reproduïxen comportaments i ànsies, tot i estar clarament inscrits en tres trames que, malgrat l'evident interconnexió, mantenen cadascuna una identitat dramàtica exclusiva. Però són molts els elements que l'autor utilitza per remarcar l'aiguabarreig de peripècies i individus, fins i tot a risc de complicar en excés una bona comprensió dels fets i les situacions que es produeixen: així, Sirera opta per mesclar les trames, exposant-les al públic de manera simultània, fent coincidir personatges pertanyents a temps distints en una mateixa seqüència, alhora que, entrant en el terreny de l'escenificació, veiem com l'autor prescriu que siguin quatre els actors que s'encarreguin d'interpretar els nou personatges de la peça, fet que produeix un constant joc de desdoblaments, que obliga l'espectador a identificar a l'instant la pertinença de cada rol a un dels tres relats —un espectador que, no oblidem, es troba immers en la tasca de restituir les trames que van sorgint, farcides d'el·lipsis i grimpades temporals.

La justificació de la idea, la voluntat estètica de l'autor, ens sembla òbvia: a *Raccord*, Sirera vol parlar-nos dels records, d'aquest flux desconcertat d'imatges i reflexos viscuts, que s'acumulen en la memòria i acaben composant els trets d'una identitat, d'una vida, d'una experiència, molt sovint edulcorats o enverinats per capítols imaginaris que s'implanten enmig de les vivències certes, i acaben configurant una història, un passat mestís, farcit d'anècdotes d'origen propi o aliè. I és precisament a instàncies d'aquest cafarnaüm de capítols certs o furtats que Sirera organitza en l'obra un bombeig d'episodis que s'inscriuen en temps diversos, però que comparteixen elements coincidents, reiteratius i, evidentment, cíclics —tot i el caòtic traç amb què es projecten.

El garbuix d'escenes, així com la presència aparentment arbitrària dels seus protagonistes, serveix a l'autor per accentuar les coincidències

entre els fets que capitalitzen cadascuna de les tres trames, amb independència de l'espai de temps en què s'esdevenen les accions. Aquest element formal —i, òbviament, temàtic, ja que la fragmentació, l'esmicolament, atorga al text una dimensió no només artificiosa, sinó semàntica—, a partir del qual Sirera basteix tota l'obra, queda subratllat— com observàvem abans— pel fet que siguin només quatre els actors que es repartiran els nou personatges que hi apareixen. Intèrprets-reporters, cadascun d'ells encarnarà els quatre grans arquetipus representats: l'home gran, la dona, l'home i la noia. I l'espectador entendrà, gràcies a aquest i a la resta de signes escènics, que tot allò que té lloc davant els seus ulls obeeix a una pauta d'accions i situacions que es reproduceix invariablement al llarg del temps, siguin quins siguin els factors que les provoquen, i els individus que les pateixen. Uns individus que, nuant el nus, Sirera vincula entre ells per mitjà de nexes familiars —o sentimentals—, fent que els uns siguin descendents directes dels altres, i d'altres siguin amants o amats d'alguns.

L'espai de l'escenificació serà sempre el mateix: el perfil costaner d'un poble «imprecís»; una secció de mar i de platja vorejada per dos casalots, i la parada d'un tramvia. Un paisatge únic que l'espectador observarà al llarg de l'obra des de diferents punts de vista, gràcies als canvis proposats per l'autor respecte de la ubicació de l'objectiu de la càmera —modificant la gradació de la lent i fins la qualitat de la pel·lícula. Multiplicitat de perspectives que, amb tot, mai no alteren la coherència en la disposició dels elements immobles, així com les correspondències entre els individus que hi transiten: adequació del «raccord». Un espai pel qual transitarà tot un segle: sorolls de guerres (1929), repressions policials (1969), mostres d'intolerància feixista i xenòfoba... (2003); episodis contextualitzats clarament en unes dates que són, malgrat tot, absolutament intercanviables.

Aquest *Raccord* és per a Sirera la seqüència d'uns fets condemnats a perpetuar-se a les mans d'éssers diversos, que en realitat són ecto-

plasmes els uns dels altres; fets i peripècies que reverberen més enllà del temps i de la història. Una història que es repeteix; invariablement, indefectiblement, allò que va ser, allò que van viure els nostres avis, tindrà sempre un ressò similar en l'experiència dels que vindran, dels cànids descendents. Així, els grans temes, les il·lògiques passions, les intrigues familiars, les gelosies, els amors no correspostos, les aspiracions d'uns i altres, tenen sempre reminiscències d'aquells que també van ser o s'hi van trobar, encara que els emmarquessin unes altres coordenades històriques. D'aquesta manera, els personatges de *Raccord* ens parlen, sigui quina sigui la franja temporal en què es trobin inscrits, de l'esfondrament de la parella; de la solitud de la dona madura —la mare innecessària—; de l' enamorament irracional entre l'home adult i la jove descarada; de les iniciatives revolucionàries dels joves hàbils i amb talent; dels desastres de la guerra i l'opressió; del desconeixement i rebuig sistemàtic de l'altre; i, possiblement per damunt de tot, de la capacitat de rendició i conformisme a què tots ens precipitem, encara que només sigui per assegurar-nos que, en certs aspectes, la història s'haurà de repetir i en vindran d'altres que també claudicaran.